

ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПИТАННЯ

Студент магістратури юридично-психологічного факультету
ННІ ЗН НАВС **Кандітний А.М.**

Для набуття права власності в порядку спадкового правонаступництва необхідним юридичним фактом є факт прийняття спадщини. Г.Ф. Шершеневич, свого часу підкреслював, що особа, яка має право на спадкування з моменту відкриття спадщини, не може ще вважатися суб'єктом тих відносин, в яких перебував спадкодавець. Вона ще не має ні права власності, ні права вимоги, ні заставного права і жодного з тих, що належали спадкодавцю. Для того ж, аби стати суб'єктом прав та обов'язків, спадкоємцю необхідно прийняти спадщину. Спадкоємець, закликаний до спадкування, наголошували інші цивілісти, - це можливий правонаступник спадкодавця, а спадкоємець, який прийняв спадщину, - це дійсний правонаступник спадкодавця.

Для того, щоб стати правонаступником померлого, спадкоємці повинні прийняти спадщину, тобто надане законодавцем право на спадщину спадкоємець має реалізувати. Спадщина може бути прийнята як формальним (з поданням відповідної заяви й отриманням свідоцтва про право на спадщину), так і не формальним способом, коли згідно із законом спадкоємець вважається таким, що прийняв спадщину. При закликанні спадкоємця до спадкування водночас за декількома підставами (за заповітом, за законом, в порядку спадкової трансмісії) спадкоємець може прийняти спадщину за однією із підстав. Прийняття спадщини одним спадкоємцем не означає прийняття спадщини всіма спадкоємцями, кожен із них має самостійно заявити про свій намір прийняти спадщину.

Відповідно до ст. 1268 ЦК України спадкоємець за заповітом чи за законом має право прийняти спадщину або не прийняти її. Прийняття спадщини — це засвідчення згоди спадкоємця вступити у всі правовідносини спадкодавця, які в сукупності становлять спадщину. Така згода має бути виражена встановленим способом, тобто шляхом вчинення передбачених законом правових дій (статті 1268, 1269 ЦК України).

ЦК України передбачає такі способи прийняття спадщини: фактичне прийняття спадщини спадкоємцем, який постійно проживав разом із спадкодавцем на час відкриття спадщини і протягом шести місяців не заявив про відмову від неї; подача заяви до нотаріальної контори про прийняття спадщини спадкоємцем, який постійно не проживав із спадкодавцем; малолітні, неповнолітні, недієздатні особи, а також особи, які обмежені в цивільній дієздатності за рішенням суду, вважаються такими, що прийняли спадщину згідно із прямим приписом закону, за винятком випадку, коли вони (їх опікуни) з дозволу органів опіки та піклування відмовилися від прийняття спадщини.

Досліджуючи теоретичні та практичні проблеми спадкового права України, Ю.Заїка, зазначає, що законодавець лише в одному випадку не вимагає вчинення дій, які б свідчили про прийняття спадщини - коли спадщина переходить до територіальної громади. Це може мати місце, якщо: у спадкодавця немає спадкоємців ні за законом, ні за заповітом (таке майно іноді називають виморочною спадщиною); усі спадкоємці позбавлені права спадкування, тобто, якщо спадщини їх позбавив заповідач безпосередньо у заповіті або вони виявилися «негідними»; спадкодавець заповів усе своє майно або його частину територіальній громаді; всі спадкоємці відмовилися від спадщини або не прийняли її в установленому порядку; заповіт визнано недійсним, а спадкоємців за законом немає; заповідана лише частина майна, а спадкоємці за законом відсутні; юридична особа, якій була заповідана спадщина, ліквідована; спадкоємці за заповітом не виконали умову заповіту, за яким їм належала спадщина, а спадкоємців за законом немає. Якщо у спадкодавця немає спадкоємців ні за законом, ні за заповітом, то за рішенням суду спадщина визнається відумерлою і переходить до територіальної громади, яка набуває спадщину як звичайний спадкоємець у порядку універсального правонаступництва.

Таким чином, прийняття спадщини – є суб'єктивним правом особи, яке вона реалізує шляхом вчинення одностороннього правочину.

Односторонній характер такого правочину, вказує О.Кухарев, зумовлюється тим, що настання правових наслідків (набуття права власності на спадкове майно) пов'язане із дією

однієї особи – спадкоємця, та не залежить від поведінки інших суб'єктів спадкових правовідносин. Відтак, продовжує автор, прийняттю спадщини як односторонньому правочину притаманні наступні ознаки: правомірна вольова дія, вчинення однією особою – спадкоємцем; настання певних правових наслідків – набуття права власності на спадкове майно в порядку правонаступництва.

За таких обставин до відносин, що виникають у зв'язку із прийняттям спадщини, можуть застосовуватися загальні норми глави 16 ЦК України в тому обсязі, в якому вони не суперечать сутності інституту прийняття спадщини.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРЗ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ

Курсант 4-го курсу курсу **Квасниця М.О.**

Науковий керівник: викладач кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукового документування, кандидат юридичних наук **Марков М. М.**

Оперативно-розшукова діяльність, як впливає з її законодавчого визначення, здійснюється за допомогою проведення оперативно-розшукових заходів. Так як оперативно-розшукові заходи складають першооснову ОРД, її зміст, то теоретичне дослідження її проблем повинно починатися в першу чергу з вивчення оперативно-розшукових заходів. Однак, незважаючи на достаток праць в галузі теорії ОРД, фундаментальних досліджень оперативно-розшукових заходів поки не проводилося. У зв'язку з цим хотілося б звернути увагу на деякі актуальні проблеми теорії оперативно-розшукових заходів, що вимагають наукової розробки.

Однією з таких проблем є необхідність узагальнення та систематизації накопичених знань про окремі оперативно-розшукові заходи. З моменту законодавчого закріплення переліку ОРЗ в першому законі «Про оперативно-розшукову діяльність в Російській Федерації» 1995 р. було проведено багато досліджень, предметом яких ставали окремі оперативно-